

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 OSLO

Høringsuttalelse "Den blå-grønne matalliansen - Samlet innsats og ny struktur"

Med bakgrunn i at Norge nå har fått én felles matlov, ett felles mattilsyn og én vitenskapskomité for mat og næringsmidler, finner NIFES det naturlig at Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet har valgt å foreta en gjennomgang av forskningsstrukturen i den marine og landbruksrettede forskningen. NIFES har satt pris på at både sekretariat og deler av styringsgruppen har tatt seg tid til å besøke de involverte instituttene slik at hvert enkelt institutt har fått mulighet til å presentere seg og sine synspunkt. aspekt

I tillegg til en rekke interessante aspekt av generell karakter inneholder innstillingen fire konkrete punkter der man spesielt ønsker tilbakemelding. NIFES kommenterer i denne uttalelsen disse fire overordnede anbefalingene og den forslåtte eierstrukturen for infrastrukturselskapet og holdingselskapet (nevnt under hhv pkt 2 og 4). Til slutt har NIFES også noen mer generelle kommentarer.

1) Fellesarena: Det foreslås å opprette en felles arena "Den blågrønne matalliansen – der forvaltningsrettede og næringsrettede institutter kan møtes sammen med de viktigste forskningsfinansierende organene". Det er noe uklart hvilket mandat og hvilken styringsevne et slikt organ vil ha. NIFES har i utgangspunktet ikke tro på at det vil ha en gunstig effekt å etablere et slikt overordnet, rådgivende organ. Instituttet har i dag et godt samarbeid med en rekke av de involverte institusjonene, og slike samarbeid etableres både på administrativt nivå og ikke minst gjennom forsker-forsker kontakt. Det er altså på ingen måte noe nytt at disse institusjonene samarbeider, og NIFES er skeptisk til om et slikt råd/fellesforum vil gjøre samarbeidet lettere. Vi tror at det i praksis vil ha liten reell makt og innflytelse, samt at det vil være et byråkratisk ledd som vil kunne forbruke knappe forskningsmidler.

2) Havbruksstasjoner: NIFES mener at det er en vesentlig nasjonal oppgave å tilby forsøks- og karfasiliteter til forskningen innen havbruk. Det er viktig for å sikre alle forskningsinstitusjonene lik tilgang på forsøks- og karfasiliteter til en økonomisk overkommelig pris og med en betydelig grad av brukerinnflytelse uavhengig av om man tilhører et næringsrettet eller et forvaltningsrettet forskningsinstitutt. Videre er det viktig at de fasiliteter som tilbys, er av ypperste kvalitet. NIFES er derimot negativ til å legge det inn under et eventuelt holdingselskap. Hvis infrastrukturselskapet legges inn under et eventuelt holdingselskap, mener NIFES bestemt at forvaltningsinstituttene vil bli nedprioritert i perioder med stor pågang.

NIFES mener også at konsekvensene av forslaget foreløpig ikke er godt nok belyst, og styringsgruppen poengterer også selv problemstillingene knyttet til overgang fra statlig eierskap til aksjeselskap i sin rapport. Hvilke økonomiske følger får det for eksempel for havbruksstasjonene å operere som eget selskap? Dette og flere andre uklare aspekter bør

Postadresse:
NIFES
Postboks 2029 Nordnes
5817 BERGEN

Besøksadresse:
NIFES
Strandgaten 229
5004 Bergen

Varelevering:
NIFES
Nordnesboder 2
5005 Bergen

Telefon: 55 90 51 00
Telefaks: 55 90 52 99

Internett: www.nifes.no
E-post: postmottak@nifes.no
Organisasjonsnr: 979529783

utredes nøye og sammenliknes med andre organisatoriske løsninger. NIFES mener at det som et minimum må opprettes et felles ressursstyre for havbruksstasjonene der det også sitter representanter for brukere som ikke er representert blant eierne. Dette ressursstyret må fastsette ansvars- og oppgavefordeling for de forskjellige stasjonene slik at alle instituttene sikres lik tilgang og tilstrekkelig grad av brukerinnflytelse. Dersom man ser for seg at man skal rasjonalisere mye innenfor dette systemet, kan man fort ende opp med å tilby halvgode løsninger som ikke skaper forskning av den kvalitet Norge ønsker å fremstå med innen blant annet havbruk.

3) Næringsrettet forskning skilt fra forvaltningsrettet forskning: NIFES synes innstillingens markering av skillet mellom forvaltningsrettet og næringsrettet forskning er riktig og svært viktig. Dette er også i tråd med føringene i St prp 65 (2002-2003): *"Veterinærinstituttet, Planteforsk, Nasjonalt institutt for ernærings-og sjømatforskning og de deler av Nasjonalt folkehelseinstitutt som utfører oppgaver for Mattilsynet, skal videreutvikles som kompetanseinstitusjoner på matområdet. Disse institusjonene har i dag et hovedansvar for forskningsbasert forvaltningsstøtte, og det forventes at deres forskning er forvaltningsrettet. Det er et mål å opprettholde høy kompetanse på matforvaltningens fagområder innenfor landets grenser. Det vil derfor være naturlig at disse institusjonene fortsatt blir hovedaktører innenfor kategoriene forvaltningsstøtte, referansefunksjoner, metodeutvikling, diagnostikk og mer overordnede beredskapsfunksjoner. Dette er funksjoner som krever høy kompetanse, og for enkelte funksjoners vedkommende også at utføreren kan opptre uavhengig av de andre aktørene i markedet. Fortsatt statlig eierskap anses å være et viktig redskap for å sikre de målsetninger disse institusjonene skal arbeide etter."* Skillet mellom forvaltningsrettet og næringsrettet forskning har stor betydning for forvaltningsinstituttene's habilitet og således troverdighet i aktuelle saker som kommer opp og er også en forutsetning for at den næringsrettete forskningen skal lykkes. Norske myndigheter trenger denne nøytrale kunnskapsleverandøren spesielt innenfor den blå sektoren som er aktiv på det internasjonale markedet. Det er bare ett år siden dioksinartikkelen i "Science" skapte uro og usikkerhet i sjømathandelen, og NIFES kunne, takket være sin dokumentasjon og sin nøytralitet i forhold til næringen, være aktivt med å tilbakevise påstandene om at norsk laks var helseskadelig. Uten en nøytral plattform av forvaltningsforskning, ville ikke dette vært mulig, og man ville i stor grad blitt møtt med argumentet om at forskningen var kjøpt og betalt av næringen. For Norge er det avgjørende, spesielt i krisesituasjoner, at eksportørene og myndighetene kan støtte seg på nøytral forskning og overvåking. Norge må være ledende innen internasjonal forskning og risikovurdering knyttet til sjømatområdet for at norske synspunkt skal kunne bli hørt og få gjennomslag i de internasjonale fora som fastsetter internasjonalt regelverk og standarder. Et avklart forhold mellom næringsrettet og forvaltningsrettet forskning er også viktig for forbrukertillit. Vi mener at norske myndigheter må ha et svært bevisst forhold til å lede og utvikle denne forskningen. For å sikre næringslivet tilstrekkelig tilgang på forvaltningsinstituttene's kompetanse uten å måtte duplisere denne kompetansen hos de næringsrettete forskningsinstitusjonene, er det likevel nødvendig at forvaltningsinstituttene kan ta oppdrag fra næringslivet. NIFES støtter styringsgruppens oppfatning om at dette kan utføres så lenge det ikke kommer i konflikt med forvaltningsinstituttene's habilitetshensyn.

NIFES finner det i denne sammenhengen underlig at styringsgruppen foreslår at BIOFORSK fremdeles skal ha disse nærings- og forvaltningsfunksjonene samlet i én enhet når det går på tvers av ett av rapportens viktige prinsipper.

4) Holdingselskap: NIFES er negativ til å opprette et holdingselskap, og ser ingen nytte av denne organisasjonsformen sammenliknet med ordinære aksjeselskaper. Innenfor disse aksjeselskapene må den næringsrettete forskningen kunne organiseres på en hensiktsmessig måte knyttet til eierskap, styrer og strategiske føringer.

I tillegg til våre kommentarer til hovedpunktene i innstillingen, har NIFES noen synspunkter på mer generelt grunnlag:

A) Andre forskningsinstitusjoner: NIFES registrerer at selv med den bredde i FoU som innstillingen dekker, er det også aktiviteter innenfor de offentlige miljøforskningsinstituttene (blant annet NILU og NIVA) som kunne vært omfattet av innstillingen. Også innen slik forskning trengs det en ryddighet i forhold til næringsoppgaver og forvaltningsoppgaver, og vi ser at det søkes finansiering innen dette feltet som kan motiveres med matrelatert argumentasjon. Vi ser det som viktig at denne aktiviteten på sikt tas hensyn til i det videre arbeidet med den blå-grønne sektoren.

B) Terminologi: Denne innstillingen er viktig og vesentlig for store næringsgrupper som normalt sett ikke leser om forskning. På bakgrunn av dette savner NIFES en definisjonsliste der terminologien er nærmere forklart slik at man unngår misforståelser i tolkningen av budskapet. Det brukes svært mange begreper i rapporten, og mange av disse begrepene kan tolkes ulikt avhengig av hvilken sammenheng man setter dem inn i.

C) Andre prosesser: Vi er i denne prosessen blitt oppmerksomme på at det foregår andre prosesser slik som rapporten "Organisatoriske modeller for nasjonalt genressursarbeid" planlagt med marin virksomhet. Dette hører naturlig inn i prosessen knyttet til den blågrønne matalliansen.

Vennlig hilsen

Øyvind Lie
Direktør